

Den sjätte internationella olympiaden i teoretisk,
matematisk och tillämpad lingvistik

Bulgarien, Solstranden, 4–9 augusti 2008

Uppgifter för den individuella tävlingen

Regler för utformning av uppgiftssvaren

1. Skriv inte av uppgifterna. Lös varje uppgift på ett separat blad (eller flera blad). Ange på varje blad uppgiftens nummer, ditt platsnummer och ditt efternamn. Annars kan ditt arbete inte bedömas korrekt.
2. Dina svar måste vara välmotiverade. Även ett helt korrekt svar kommer att ges en låg poäng om motivering saknas.

Uppgift Nr 1 (20 poäng). Nedan ges ord på mikmaqspråket skrivna med den s.k. Listuguj-ortografin, deras fonetiska transkription samt översättningar till svenska:

1	<i>tmi'gn</i>	[dəmīgən]	yxa
2	<i>an'stawteg</i>	[anəstawtek]	osäker
3	<i>gjiansale'wit</i>	[əkciansalēwit]	ärkeängel
4	<i>mgumie'jo'tlatl</i>	[əmkumiējōdələdəl]	sko (<i>en häst</i>)
5	<i>amqwanji'j</i>	[amx ^w ancic]	sked
6	<i>e'jnt</i>	[ējənt]	indianernas ombudsman
7	<i>tplutaqan</i>	[ətpəludayan]	lag
8	<i>ge'gwisinq</i>	[gəg ^w isink]	ligga ovanpå
9	<i>lnu'sgw</i>	[lənūsk ^w]	indianska
10	<i>g'p'ta'q</i>	[gəbədāx]	överst
11	<i>epsaqtejg</i>	[epsaxteck]	ugn

(a) Transkribera fonetiskt följande ord:

12	<i>gsnqo'qon</i>	dumhet
13	<i>tg'poq</i>	källvatten
14	<i>gmu'jmin</i>	hallon
15	<i>emtoqwatg</i>	dyrka
16	<i>te'plj</i>	get

(b) Skriv med Listuguj-ortografin:

17	[ətpədēsən]	söder
18	[əmteskəm]	orm
19	[alaptək]	se sig om
20	[gəlamen]	därför

NB: Mikmaq tillhör algonkinspråken. Det talas av cirka 8000 människor i Kanada.

I transkriptionen [ə] ≈ e i *pojken*, [c] = ch i det engelska ordet *church*, [j] = j i *judge*, [x] = ch i det tyska ordet *Achtung*, [y] är samma ljud men tonande; [^w] visar att den föregående konsonanten uttalas med rundade läppar. Märket ^ˉ betecknar vokalens längd. —*Bozjidar Bozjanov*

Uppgift Nr 2 (20 poäng). Nedan ges fyra fragment av fornnordiska dikter skrivna ca 900 e kr. Alla är skrivna på ett versmått kallat *dróttkvætt* ('krigsföljets versmått'):

I	III
1 ók at ísarnleiki	1 áðr gnapsólar Gripnis
2 Jarðar sunr, en dundí ...	2 gnýstœrandi fœri
II	3 rausnarsamr til rimmu
1 þekkiligr með þegnum	4 ríðviggs lagar skíðum.
2 þrymseillar hval deila.	IV
3 en af breiðu bjóði	1 háði gramr, þars gnúðu,
4 bragðvíss at þat lagði	2 geira hregg við seggi,
5 ósvífrandi ása	3 (rauð fnýsti ben blóði)
6 upp þjórhluti fjóra.	4 bryngogl í dyn Skoglar,
	5 þás á rausn fyr ræsi
	6 (réð egglituðr) seggir ...

En av de viktigaste principerna för *dróttkvætt* är allitteration. Den första raden av varje verspar innehåller två ord som börjar med samma ljud, och andra radens första ord börjar också med detta ljud: t ex **rausnarsamr**, **rimmu** och **ríðviggs** (III:3–4). Alla vokaler anses allitterera med varandra och med **j**: t ex **ók**, **ísarnleiki** och **Jarðar** (I:1–2). Det är dock inte den enda regeln.

De ovan givna texterna har bevarats i mer än ett manuskript. Ibland träffar man på olika ord i motsvarande textavsnitt, och då behöver forskare bestämma vilken variant som är den ursprungliga. Det finns olika sätt att komma fram till en slutsats. Ibland kan versbyggnadsreglerna användas för att identifiera falska varianter. Till exempel, på rad I:2 hittar vi inte bara **dundí**, utan också **dulði** och **djarfi**. **dulði** kan förkastas p g a diktens struktur, medan både **dundí** och **djarfi** passar in i raden, och man behöver andra grunder för att välja mellan dessa två ord. På rad III:1 förekommer **Gripnis** och **Grímnis** i manuskript, men **Grímnis** uppfyller inte versens villkor.

(a) Beskriv reglerna som ska efterföljas i versparet i *dróttkvætt*.

(b) Nedan ges en strof där 13 ord har utelämnats:

V	
1	____ a ____ (þreifsk reiddra øxa
2	____ b ____ ; knóttu spjór ____ c ____)
3	____ d ____ bitu seggi
4	____ e ____ þjóðkonungs ferðar,
5	þás (____ f ____ hólða)
6	____ g ____ h ____ i ____
7	(hór vas ____ j ____ of ____ k ____)
8	____ l ____ (flugbeiddra ____ m ____).

I följande lista står (i alfabetisk ordning) alla 13 utelämnade ord samt två ord som inte tillhör strof V:

andskoti, Gauta, glymjá, hlaut,
hugfylðra, hœgra, ríks, rymr,
sigr, smíði, svartskyggð, sverð,
svírum, sǫngr, vigrá

Fyll i luckorna i strof V.

NB: Fornnordiska är det nordgermanska språk som talades mellan ca. 700 och 1100 e kr.

æ och œ = de svenska ä i ordet *hæl* respektive ö i ordet *nöt* (dessa bokstäver står för långa ljud), ø är ett kort ö; y = det svenska y i ordet *syll*, ø är ett öppen å. au och ei uttalas som en stavelse. ð och þ = det engelska th i *this* respektive *thin*. x = k+s. Märket ´ betecknar vokalens längd. Verstexterna i uppgiften ges i en normaliserad ortografi och innehåller inga avvikelser från genrens regler.

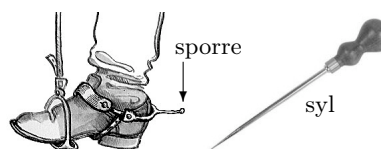
—Aleksandr Piperski

Uppgift Nr 3 (20 poäng). Nedan ges ord och ordkombinationer på två språk av Nya Kaledonien – drehu och cemuhî – och deras svenska översättningar i slumpmässig följd:

drehu	svenska
<i>drai-hmitrötr, gaa-hmitrötr, i-drai, i-jun, i-wahnawa, jun, ngöne-gejë, ngöne-uma, nyine-thin, uma-hmitrötr</i>	altarrum, bananklase, kalender, benknota, kyrka, kust, syl, söndag, skelett, vägg
cemuhî	svenska
<i>a-pulut, ba-bwén, ba-jié, bé-ödu, bé-tii, bé-wöli, bé-wöli-wöta, tii, wöta</i>	säng, djur, gaffel, kopp, blyerts, kust, skriva, skymning, sporre

Och här är några ord översatta från drehu till cemuhî:

drehu	<i>gaa</i>	<i>ngöne-gejë</i>	<i>nyine</i>	<i>thin</i>
cemuhî	<i>a</i>	<i>ba-jié</i>	<i>bé</i>	<i>wöli</i>

- (a) Bestäm korrekta översättningar.
- (b) Vad tror du orden *wahnawa* och *drai* betyder på drehu, och *wöli* och *pulut* på cemuhî?
- (c) Utgå från att *tusi* är 'bok', och *bi* är 'bi' i drehu. Översätt från drehu: *i-bii, tusi-hmitrötr*.

NB: Drehu talas av mer än 10 000 människor på Lifuön öster om Nya Kaledonien. Cemuhî talas av cirka 2000 människor på den östra kusten av Nya Kaledonien. De båda språken tillhör den austronesiska familjen.

I drehu *ë* ≈ det svenska *ä* i *häll*, *ö* som i svenskan, *hm* och *hn* är specifika tonlösa konsonanter; *dr* och *tr* ≈ *rd* och *rt* i *ord* respektive *ort*; *j* och *th* = det engelska *th* i *this* respektive *thin*; *ng* = *ng* i *hang*; *ny* ≈ *nj* i *konjak*.

Altarrummet är den mest sakrala delen av en kyrka.

—Ksenija Giljarova

Uppgift Nr 4 (20 poäng). Nedan ges ord på språket Copainalá zoque och deras svenska översättningar:

mis nakpatpit	med din kaktus	kaɱaɱdaʔm	skuggor
nakpat	en kaktus	?as ncapkaɱsašeh	liksom ovanför min himmel
mokpittih	endast med majsen	capšeh	som en himmel
pokskukyɱsmataʔm	ovanför stolarna	pahsungotoya	för pumpan
pokskuy	en stol	pahsunšehtaʔmdih	alldeles som pumpor
peroltih	endast en kittel	tackotoyatih	endast för tanden
kocaktaʔm	berg (pl.)	kumgukyɱsmɱ	ovanför staden
komgasmatih	precis ovanför stolpen	kumgukyotoyataʔm	för städerna
?as ŋgom	min stolpe	cakyotoya	för rankan
kaɱaɱbitšeh	liksom med skuggan	mis ncay	din ranka

(a) Översätt till svenska:

cakyasmatih
kaɱaɱšeh
?as mok
mis ndactaʔm
pahsunbit
perolkotoyašehtaʔm

(b) Översätt till Copainalá zoque:

för stolen
med min kittel
alldeles som ett berg
stolpar
ovanför skuggorna
din stad

NB: Språket Copainalá zoque tillhör språkfamiljen Mixe-Zoque. Det talas av cirka 10 000 människor i provinsen Chiapas i södra Mexico.

ɱ ≈ de svenska *u* i *full*; *c* = *z* i det tyska ordet *Herz*, *nc* ≈ *nds* i *hands*, *š* = det engelska *sh*, *ŋ* = *ng* i *hang*, *y* = *j*; **?** är en specifik konsonant (s k glottal klusil).

—Ivan Derzjanski

Uppgift Nr 5 (20 poäng). Nedan ges meningar på språket inuktitut och deras svenska översättningar:

1. <i>Qingmivit takujaatit.</i>	Din hund såg dig.
2. <i>Inuuhuktuup iluaqhaiji qukiqtanga.</i>	Pojken sköt doktorn.
3. <i>Aanniqtutit.</i>	Du skadade dig själv.
4. <i>Iluaqhaijiup aarqijaatit.</i>	Läkaren botade dig.
5. <i>Qingmiq iputujait.</i>	Du spetsade hunden.
6. <i>Angatkuq iluaqhaijimik aarqisijuq.</i>	Schamanen botade en doktor.
7. <i>Nanuq qaijuq.</i>	Isbjörnen kom.
8. <i>Iluaqhaijivit inuuhuktuit aarqijanga.</i>	Din läkare botade din pojke.
9. <i>Angunahuktiup amaruq iputujanga.</i>	Jägaren spetsade vargen.
10. <i>Qingmiup ilinniaqtitsijiit aanniqtanga.</i>	Hunden skadade din lärare.
11. <i>Ukiakhaqtutit.</i>	Du föll.
12. <i>Angunahukti nanurmik qukiqsijuq.</i>	Jägaren sköt en isbjörn.

(a) Översätt till svenska:

13. *Amaruup angatkuuit takujanga.*
14. *Nanuit inuuhukturmik aanniqsijuq.*
15. *Angunahuktiit aarqijuq.*
16. *Ilinniaqtitsiji qukiqtait.*
17. *Qaijutit.*
18. *Angunahuktimik aarqisijutit.*

(b) Översätt till inuktitut:

19. Schamanen skadade dig.
20. Läraren såg pojken.
21. Din varg föll.
22. Du sköt en hund.
23. Din hund skadade en lärare.

NB: Inuktitut (kanadensisk inuit) tillhör eskimåisk-aleutiska språkfamiljen. Det talas av cirka 35 000 människor i norra delen av Kanada.

Bokstaven *r* står för skorrande (tungrots) *r*, och *q* är ett *k*-liknande ljud som bildas i samma del av munnen.

En schaman är en präst, magiker och helbrägdagörare hos somliga folk.

—*Bozjidar Bozjanov*

Redaktörer: Aleksandr Berditjevskij, Bozjidar Bozjanov, Svetlana Burlak, Ivan Derzjanski (chefredaktör), Ljudmila Fjodorova, Dmitrij Gerasimov, Ksenija Giljarova, Ivajlo Grozdev, Stanislav Gurevitj, Adam Hesterberg, Boris Iomdin, Ilja Itkin, Renate Pajusalu, Aleksandr Piperski, Marija Rubinstein, Todor Tjervenkov.

Svenska texten: Julia Krakanovskaja.

Lycka till!